

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету
денної форми навчання
_____ Проценко О.М.

« _____ » _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІІІ, «Практикум: з діагностики економічного стану підприємства (тренінг)»

напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»

галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

інститут, факультет: ІІІ СумДУ, факультет денної форми навчання, ЦЗДФН

Погоджено: Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук
В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з Практикум: з діагностики економічного стану підприємства (тренінг) для студентів
за напрямом підготовки – 6.030504 «Економіка підприємства»
«__» _____ 2016 року.

Розробник: Барна П.В., викладач кафедри економіки та управління.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від. “__” _____ 2016 року № __

Завідувач кафедри економіки та управління _____ (Прожога І.В.)
(підпис) (прізвище та
ініціали)
“__” _____ 2016 року

Шостка – 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна форма: 3,0 заочна форма: 3,5	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	практична підготовка	
	Напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: не має		3, 4-й	3, 4-й
Загальна кількість годин – денна форма: 90 год. заочна форма: 105 год.		Семестр	
		6, 7-й	6, 7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 0,8 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	-	-
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	97 год.
		В т.ч. індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю:			
пмк, пмк	б/а, д/з		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 55,17%;

для заочної форми навчання – 8,25%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо використання методичного апарату та інструментарію діагностування економічного стану підприємства.

Завдання:

- вивчення інноваційних підходів до діагностики фінансово-економічного стану підприємства;
- вивчення підходів до розрахунку рейтингової оцінки підприємства;
- оволодіння навичками пошуку резервів підвищення ефективності діяльності підприємства у сучасних умовах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні підходи до діагностики фінансово-економічного стану підприємства;
- основні групи показників діагностики фінансово-економічного стану підприємства;
- традиційні підходи оцінки банкрутства підприємства;
- підходи до визначення рейтингу підприємства;
- підходи до обґрунтування та прийняття рішень з управління підприємством;

вміти:

- застосовувати методичний апарат та інструментарій для оцінки фінансово-економічного стану підприємства;
- проводити аналіз економічної ефективності діяльності підприємства;
- визначати рейтинги підприємства;
- формувати систему заходів та рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. (3 курс, 4 модульний цикл)

Тема 1. Сутність та зміст діагностики економічного стану підприємства.

Сутність діагностики фінансово-економічного стану підприємства, принципи аналізу, метод і методика діагностики, основні користувачі діагностичного аналізу.

Тема 2. Основна фінансово-економічна звітність підприємства.

Сутність та призначення звітності, види звітності, баланс підприємства: принципи його укладання, горизонтальний та вертикальний аналіз балансу.

Тема 3. Операційний аналіз та аналіз операційних витрат.

Сутність та зміст аналізу, методичні підходи до його проведення, види операційних витрат підприємства.

Тема 4. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Показники фінансової стійкості та підходи до їх визначення.

Тема 5. Аналіз платоспроможності та ліквідності.

Розгляд показників, які характеризують платоспроможність та ліквідність, нормовані значення даних показників.

Модуль 2. (4 курс, 1 модульний цикл)

Тема 6. Аналіз прибутку та рентабельності.

Фактори, які визначають рівень прибутку та рентабельності підприємства, особливості їх розрахунку на підприємствах, шляхи підвищення рентабельності діяльності підприємства.

Тема 7. Аналіз руху грошових коштів та кредитоспроможності.

Показники руху грошових коштів, діагностика руху грошових коштів, фактори, які визначають кредитоспроможність.

Тема 8. Аналіз ефективності використання капіталу.

Структура капіталу, показники ефективності його використання, шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

Тема 9. Діагностика банкрутства підприємства.

Підходи до діагностики банкрутства, санація підприємства.

Тема 10. Рейтингова оцінка підприємств галузі за даними фінансової звітності.

Сутність та призначення рейтингової оцінки, показники оцінки, сучасні та традиційні підходи до визначення рейтингової оцінки підприємства, рейтингові агентства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 (3 курс, 4 модульний цикл)												
Тема 1. Сутність та зміст діагностики економічного стану підприємства.	7	-	2	-	-	5	11	-	1	-	-	10
Тема 2. Основна фінансово-економічна звітність підприємства.	8	-	2	-	-	6	16	-	-	-	-	16
Тема 3. Операційний аналіз та аналіз операційних витрат	10	-	4	-	-	6	11	-	1	-	-	10
Тема 4. Аналіз фінансової стійкості підприємства	10	-	4	-	-	6	11	-	1	-	-	10
Тема 5. Аналіз платоспроможності та ліквідності	10	-	4	-	-	6	11	-	1	-	-	10
Разом модулем 1.	45	-	16	-	-	29	60	-	4	-	-	56
Модуль 2 (4 курс, 1 модульний цикл)												
Тема 6. Аналіз прибутку та рентабельності.	11	-	3	-	-	8	9	-	1	-	-	8
Тема 7. Аналіз руху грошових коштів та кредитоспроможності.	10	-	4	-	-	6	9	-	1	-	-	8
Тема 8. Аналіз ефективності використання капіталу	9	-	3	-	-	6	9	-	1	-	-	8
Тема 9. Діагностика банкрутства підприємства	9	-	4	-	-	5	8,5	-	0,5	-	-	8
Тема 10. Рейтингова оцінка підприємств галузі за даними фінансової звітності	6	-	2	-	-	4	8,5	-	0,5	-	-	9
Разом за модулем 2.	45	-	16	-	-	29	45	-	4	-	-	41
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	-	32	-	-	58	105	-	8	-	-	97

5. Теми семінарських занять.

Семінарські заняття навчальним планом непередбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
Модуль 1 (3 курс, 4 модульний цикл)		
1	Діагностика макросередовища підприємства. Аналіз бізнес-процесів підприємства.	4/0,5
2	Діагностика основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства.	4/0,5
3	Діагностика майнового стану підприємства.	2/0,5
4	Діагностика ліквідності балансу підприємства. Діагностика показників ліквідності.	2/1
5	Діагностика фінансової стійкості підприємства.	4/1
Модуль 2 (4 курс, 1 модульний цикл)		
6	Діагностика рентабельності діяльності підприємства.	2/0,5
7	Діагностика ділової активності підприємства.	2/0,5
8	Визначення позиції підприємства на ринку цінних паперів.	2/0,5
9	Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделями Альтмана, Ліса, Таффлера.	2/-
10	Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за коефіцієнтом фінансування важко ліквідних активів. Визначення коефіцієнтів Бівера.	2/1
11	Визначення рейтингу підприємства.	2/
12	Формування висновків діагностики у разі настання певної ситуації. Формування системи рекомендацій та заходів.	4/2
Разом		32/8

7. Теми лабораторних занять.

Лабораторні роботи навчальним планом непередбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна
1	Основні установчі документи підприємства. Організаційна структура економічного відділу.	4
2	Форми фінансово-економічної звітності підприємства.	6
3	Сучасні бази даних для оцінки економічного стану підприємства.	3
4	Традиційні підходи до зниження витрат на підприємстві.	6
5	Фінансова стійкість сучасних підприємств.	5
6	Санація підприємства.	4
7	Показники, що характеризують рентабельність підприємства	3

	та їх нормовані значення.	
8	Підходи (методики) до визначення кредитоспроможності підприємства.	6
9	Європейський досвід визначення рейтингової оцінки підприємств.	3
10	Підготовка до практичного заняття. (1 год. на 1 практику)	16
Разом		58

9. Індивідуальні завдання

ІНДЗ навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Практичні заняття: вирішення багатоваріантних задач на основі розрахунків на прикладі найпростіших завдань, розв'язання тестових завдань, представлення студентами доповідей за індивідуальними темами, написання модульних контролів, робота над індивідуальними завданнями.

Самостійна робота студента: форми, обсяги та види безпосередньо пов'язані із методикою і організацією аудиторної роботи, із станом забезпечення студента дидактичними і навчально-методичними матеріалами. Самостійне вивчення певного теоретичного матеріалу, підготовка до практичних робіт, самоаналіз навчальної роботи, виконання ОДЗ.

11. Методи контролю

Контроль і оцінювання навчальної роботи студента здійснюється за кредитно-модульною системою (регламент додається).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS (для денної форми навчання)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи наведено у регламенті.

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до підготовки до практичних робіт з дисципліни Практикум: з діагностики економічного стану підприємства (тренінг). (в електронному виді)

14. Рекомендована література

Базова

1. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навч. посіб. / Д.Т. Костенко, Є.О. Підгора, В.С. Рижиков та ін.. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: ЦУЛ, 2007. – 400с.

Допоміжна

1. Вахрушена М.А. Управленческий анализ: учеб. пособ. – 6-е изд., испр. – М.: Омега-Л, 2010. – 399с.
2. Грабовський Б.В. Економічний аналіз: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2009, - 256с.
3. Дєєва Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2007.
4. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2009, - 440с.
5. Економічна діагностика: навч. посіб. / Т.Ф. Косянчук, В.В. Лук`янова, Н.І. Майорова, В.В. Швид. – Львів: Новий світ-2000, 2007. – 452с.
6. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. – К.: ЦУО, 2012.
7. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навч. посіб., 2-ге вид., переробл. та допов. - К.: ЦУЛ, 2007, - 400с.
8. Черншин С.С. Економічний аналіз: підручник. К.: ЦУЛ, 2010, - 312с.
9. Швиндаренко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. – К.: КНЕУ, 2002.
10. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – К.: видавництво А.С.К., 2003.

15. Інформаційні ресурси.

Регламент модульно-рейтингової системи контролю і оцінювання з дисципліни

«Практикум: з діагностики економічного стану підприємства (тренінг)»

3 курс

1 Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 45 год/1,5 кред; пр. – 16 год/ 8; пмк.

2 Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 1

3 Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів,

4 Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) робота на аудиторних заняттях:

- практичні заняття: 80 балів.

б) виконання завдань на практичних заняттях (та ІРС): тестування, письмове опитування питань, винесених на СРС:

- робота на практичному занятті (або усне, письмове опитування, доповнення, дискусія, розв'язання задач) - 8 пр. x 10 бал/пр. = 80 балів;

- складання комплексних письмових за змістовними модулями: 1 x 20 = 20 балів.

Загалом: 100 балів.

5. Підсумок рейтингових балів за мод. циклом (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (8 пр. занять; мод. контроль) – 60 - 100 балів.

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.

Регламент модульно-рейтингової системи контролю і оцінювання з дисципліни

«Практикум: з діагностики економічного стану підприємства (тренінг)»

1 Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 45 год/1,5 кред; пр. – 16 год/ 8; пмк.

2 Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 1

3 Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів,

4 Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) робота на аудиторних заняттях:

- практичні заняття: 80 балів.

б) виконання завдань на практичних заняттях (та ІРС): тестування, письмове опитування питань, винесених на СРС:

- робота на практичному занятті (або усне, письмове опитування, доповнення, дискусія, розв'язання задач) - 8 пр. x 10 бал/пр. = 80 балів;

- складання комплексних письмових за змістовними модулями: 1 x 20 = 20 балів.

Загалом: 100 балів.

5. Підсумок рейтингових балів за мод. циклом (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (8 пр. занять; мод. контроль) – 60 - 100 балів.

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.